WYDANIE WIECZORNE.

„GŁOS NARODU" **Wychodzi dwa razy dziennie.** **Cena 4 halerze.** **Wychodzi dwa razy dziennie.** „GŁOS NARODU"

Wychodzi dwa razy dziennie o godz. 12-ej w południe i o godzinie 6-tej wieczorem.

PRENUMERATA wynosi w Krakowie: miesięcznie 2 kor., kwartalnie kor. 6; za jednorazowe zanoszenie do domu dopłaca się 40 hal., za dwurazowe 60 hal.

Na prowincji: miesięcznie kor. 2 hal. 70, kwartalnie kor 8. W państwie Niemieckiem kwartalnie kor. 10 w innych państwach: kwartalnie kor. 12, Za jednorazową wysyłkę dziennie dopłaca się 60 hal. miesięcznie. Zmiana adresu: 40 hal.

GŁOS NARODU

Dziennik założony w r. 1892 przez JOZEFA ROGOSZA.

Redaktor naczelny: Dr. Antoni Beaupre.

Osobna prenumerata na wydanie wiecz. wynosi miesięcznie w miejscu z odnoszeniem do domu 1 koronę.

Numer połudn. 10 ha wieczorny 4 hal Listy pieniężne przekazy na prenumeratę i inseraty. franco do Administracji „Głosu Narodu". Prenumeratę oprócz upoważnionych agencyj przyjmuje każdy urząd pocztowy w obrębie Monarchji i w państwie niemieckiem — Reklamacje nieopieczętowane nie podlegają opłacie pocztowej. — Rękopisy Redakcya nie zwraca. Adres Red.: Ul. św Krzyża l. 7. Adres tel. „Głosu Narodu" Kraków, Tel. Nr. 190.

Nr 555. **Kraków, piątek 6 grudnia 1907 r.** **ROK XV.**

KRONIKA.

PRECZ Z TOWAREM PRUSKIM!
KUPUJCIE TYLKO U CHRZEŚCIJAN!

Kraków, 5 grudnia

— **Wybór pełnomocnika parafjan** parafji Najśw. Marji Panny w Krakowie do rozprawy konkurencyjnej, mającej się zebrać w najkrótszym czasie i obmyśleć środki na pokrycie dachu kościelnego, odbył się w poniedziałek dnia 2 b. m. w kancelarji parafialnej, w obecności delegowanego przez Magistrat urzędnika p. Duszy. Pełnomocnikiem wybrany został 41 głosami na 72 głosujących, dr. Michał Sliwiński, lekarz, p. Władysław Fischer otrzymał 25 gł. reszta rozstrzeliła się.

— PRZECIWKO GWAŁTOM PRUSKIM. Ogólny wiec celem zaprotestowania przeciwko ustawom antypolskim, — odbędzie się w Krakowie dnia 8 grudnia w sali radnej, — względnie na dziedzińcu magistratu.

W tej samej sprawie odbędzie się wiec młodzieży jutro w piątek 6 grudnia o godzinie 7 i pół w sali Sokoła.

— **Przedświąteczny ruch pocztowy.** Dyrekcja poczt i telegrafów prosi nas o zamieszczenie następującego komunikatu:

Z powodu zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia i zwiększonego przez to ruchu pakietowego, nieuniknione są usterki, które mogą spowodować opóźnienia w doręczeniu przesyłek bez winy zakładu pocztowego. Zmniejszą się one jednak znacznie, gdy publiczność sama ściśle przestrzegać będzie przepisów co do opakowania i adresowania pakietów. W szczególności zaleca się publiczności, ażeby: adresy ile możności wypisywała wyraźnie na samych pakietach, lub, gdy to niemożliwe, na osobnych silnych kartonach lub deszczułkach, starannie przytwierdzonych do przesyłki, do której wnętrza zaleca się włożyć jeszcze kartkę z tym samym adresem: by zaniechała w tym czasie ile możności wysyłania nieopakowanych przedmiotów, jak: dziczyzna, drób i t. p. i przy przesyłkach podlegających opłacie akcyzy, by podawała na pakietach samych i na odnośnych adresach przesyłkowych ilość i gatunek zawartości, bo wtedy można obliczyć akcyzę bez otwierania przesyłki.

— **Podziękowanie.** Otrzymujemy następujące pismo z prośbą o zamieszczenie:

Pani Irenie Solskiej, pp. Wilhelmowi Kolischerowi, Adamowi Okońskiemu i Bronisławowi Poźniakowi za bezinteresowny współudział w Raucie w dniu 23 listopada b. r. serdeczne podziękowanie składa „Akademicki komitet dla sprowadzenia zwłok Juliusza Słowackiego do kraju".

Czysty dochód z Rautu w kwocie 528 koron 68 hal. przeznaczony na cel sprowadzenia zwłok Juliusza Słowackiego do kraju złożono w „Banku przemysłowym" w Krakowie na książeczkę w kładkową Nr. 3725.

— **Piękna ofiara.** Zarząd główny Towarzystwa Szkoły Ludowej został zawiadomiony, że właściciele Browaru Tenczyńskiego postanowili dla uczczenia 50-ej rocznicy założenia tego zasłużonego posterunku przemysłu krajowego oddać c a ł y d o c h ó d ze sprzedaży flaszkowej dla domów prywatnych, osiągnięty w ciągu trzech ostatnich dni bieżącego tygodnia t. j. we czwartek, piątek i sobotę (5., 6 i 7 grudnia), dwu instytucjom oświatowym, a mianowicie Towarzystwu Szkoły Ludowej i Towarzystwu Oświaty Ludowej.

Według informacyi, jakich udzielił Zarząd Browaru, sprzedaż odbywać się będzie w ten sposób, że każdy kupujący będzie przy zamawianiu jednocześnie wypowiadał, na rzecz którego z obu Towarzystw kwota ma być zapisaną.

Należy się spodziewać, że amatorowie piwa w ogóle, a Tenczyńskiego w szczególności nie ominą sposobności połączenia przyjemnego z pożytecznem.

— **Namiestnik JE.** Andrzej hr. Potocki nadesłał do prezydjum miasta list z gorącemi wyrazami żalu z powodu zgonu Wyspiańskiego.

— **Sprawy miejskie.** Sekcya ekonomiczna Rady miasta odbyła w środę 4 b. m. o godzinie 5 po południu posiedzenie pod przewodnictwem Rm. p. Beringera.

Sekcya uchwaliła w myśl wniosku Magistratu sprawę umieszczenia nowego zegaru ofiarowanego przez p. Zeleńskiego na wieżę ratuszową, oddać przyszłej komisyi artystycznej do oświadczenia się.

Następnie Sekcya poleciła Budownictwu m. opracować projekt regulacyi dla ulicy Krowoderskiej od ulicy Basztowej do placu Biskupiego, z tem by przestrzeń miała 16 m. szerokości.

Dalej podniosła Sekcya opłatę za tabliczki oryentacyjne do kwoty 10 koron.

Na członków do komisyi artystycznej uchwaliła Sekcya delegować Radców m. p. p. Beringera, Drozdowskiego, Judkiewicza, Muczkowskiego i Uderskiego.

Komitet dla spraw Muzeum przemysłowego odbył w środę dnia 4 grudnia posiedzenie pod przewodnictwem Prezydenta m. dra Leo, przy udziale I Wiceprezydenta p. dra Szarskiego i zatwierdził przedłożony sobie przez starszego rewidenta p. Krzyżanowskiego preliminarz budżetu Muzeum przemysłowego i Instytutu dla popierania przemysłu na rok 1908. Instytut dla popierania przemysłu, którego statut organizacyjny zmienił Komitet na żądanie Ministerstwa w niektórych punktach, rozpocznie swą działalność w styczniu 1908 i obejmie w swym programie między innemi popołudniowe kursy zawodowe dla blacharzy, podmajstrzych murarskich i instalatorów wodociągowych. Poza tem odbędzie się urządzony przez Wydział krajowy kurs szewski, na który Komitet przyznał zasiłek w kwocie 800 koron na odbywający się obecnie ośmiotygodniowy kurs stolarski.

Następnie obradował Komitet nad sprawą obesłania wystawy dla techniki rękodzielniczej w Wiedniu, oraz omawiał sprawę budowy gmachu dla Muzeum i Instytutu. W tym przedmiocie przedłoży Dyrekcya niebawem szczegółowy program.

— **Zamach samobójczy.** Pogotowie ratunkowe odniosło dziś do szpitala św. Łazarz 26 lat liczącego Jana Janotę elektro technika, który na polach w Dąbiu za rogatką grzegorzecką strzelił do siebie z rewolweru zraniwszy się w piersi.

— **Pototowie ratunkowe** dziś przed południem odwiozło do szpitala św. Łazarza Jana Pachowskiego który w ulicy Zwierzynieckiej spadł z woru i uległ złamaniu lewej nogi.

— **Związek teatrów i chórów włościańskich** rozpoczął obecnie nakładem Spółki wydawniczej „Polonia" wydawnictwo „Biblioteki teatrów włościańskich", czyniąc w ten sposób zadość oddawna i powszechnie odczuwanej potrzebie. Tomik pierwszy tej biblioteki obejmuje jednoaktowy utwór Józefa Rączkowskiego p. t. „Wóz Drzymały", osnuty na tle dziejów 1907 roku, z przedmową Feliksa Gwiżdża Piękny ten obraz sceniczny, napisany krótkim, dźwięcznym i łatwym do wyuczenia się wierszem, po przedstawieniu wzruszającej historyi wozu Drzymały, kończy się sceną, w której zjawisko wozu Drzymały właśnie wlewa przez usta widma (Bartosza Głowackiego) nowe strumienie wiary i nadziei w zwątpiałe dusze prześladowanych Polaków.

Cena za egz. 40 gr. Do nabycia w Drukarni „Polonia", Lwów ul. Trzeciego Maja 11. lub w Związku teatrów i chórów włościańskich — Lwów, ul. Kopernika l. 19.

— **Oświęcim.** Dnia 8 b. m. odbędzi się tu w sali hotelu Herza uroczysty wieczorek ku uczczeniu rocznicy Powstania listopadowego i ku uczczeniu pamięci Adama Mickiewicza. Początek o godzinie wpół do ósmej wieczorem. Bilety wcześniej można zamawiać w droguerji W-go Mayzla w Oświecimiu.

NEKROLOGIA. We Lwowie zmarł dn. 3 bm. Stanisław Matkowski właściciel dóbr i żołnierz z r. 1863., licząc lat 65.

— **Lekceważenie praw języka polskiego.** Jak niektóre władze rządowe lekceważą sobie nasze prawa języka narodowego, tego najlepszym dowodem jest fakt, że do niedawna na przykład, tak zwany „Urząd dla popierania drobnego przemysłu" (Gewerbeförderungsdienst) w Wiedniu, używał w Galicyi bez najmniejszej ceremonii druków, okólników, plakatów i t. p. objaśnień dla użytku naszych przemysłowców i rzemieślników, sporządzanych w języku niemieckim. Dopiero w ostatnich czasach udało się przez wywarcie odpowiedniego wpływu wyjednać, że na przyszłość wszystkie tego rodzaju obwieszczenia będą wydawane w języku polskim. Nic dziwnego, do niedawna na 40 urzędników owego urzędu nie było ani jednego Polaka, dziś jest jeden, a powinno ich być w stosunku do praw, jakie ma Galicya, najmniej 8. Trzeba będzie wywrzeć jaknajsilniejszy wpływ w jaknajbliższym czasie, ażeby do tego ważnego dla naszych interesów Urzędu powołano odpowiednią ilość sił polskich.

— **Zmiana urzędowego tytułu lekarzy wojskowych.** Jak opowiadają w kołach wojskowych, ministerstwo wojny nosi się z zamiarem zmienienia stosunku lekarzy wojskowych do kombattantów. Pierwsze kroki w tym kierunku objawią się w zmianie urzędowego tytułu lekarzy wojskowych, którzy na przyszłość nie będą zwali się lekarzami pułkowymi, sztabowymi i t. d., lecz podobnie jak to przyjęte jest w Angji i Francji lekarzami kapitanami, lekarzami majorami i t. p.

— **Nowi purpuraci.** W dniu 16 b. m. odbędzie się w Rzymie konsystorz papieski, na którym przyznane będą kapelusze kardynalskie czterem prałatom. Są to dwaj Włosi: monsignor G a s p a r r i, sekretarz kongregacji dla kodyfikacji prawa kanonicznego i mons. D e S a i sekretarz kongregacji koncylium trydenckiego. De Sai jest już od 25 lat jednym z najczynniejszych członków tej ważnej kongregacji. Nadto kardynałami zostaną zamianowani Francuzi: mons. L u c o n arcybiskup z Rheims i mons. Q u e r c e u, biskup Mars. lji.

— **Licytacja rękopisów Beethovena.** W Berlinie odbyła się w tych dniach w księgarni Liepmanna licytacja pewnej liczby rękopisów Beethovena. Niektóre z nich osiągnęły ceny bardzo wysokie. Tak np. za rękopis „Baletu rycerskiego". składający się z czterech pożółkłych kartek, zapłacono 5,052 marek. Za rękopis sonaty op. 109 osiągnięto cenę 16,010 marek; nabywcą był pewien bogaty wiedeńczyk. Mały zeszycik, używany przez Beethovena z powodu głuchoty przy rozmowie ze znajomymi, jakkolwiek zawierał jedynie cztery jego ręką pisane wiersze, kupiono za [illegible] marek, a rękopis kwartetu F-dur, op. 135, za 14,710 marek.

Rada Państwa.

WIEDEN. Na dzisiejszem posiedzeniu Izby posłów zgłosili wnioski pp.: German w sprawie zaliczenia Nowego Targu do III klasy dodatku aktywalnego, German, Ptaś, Rzeszódka i tow. o zaliczenie Zakopanego a ks. Pastor o zaliczenie Jasła do III klasy dodatku aktywalnego dla urzędników. Interpelację zgłosił pos. Bomba w sprawie podwyższenia emerytury dla urzędników pocztowych i telegraficznych.

Po szeregu faktycznych sprostowań. uchwalono jednogłośnie nagłość wniosku pos. Masaryka w sprawie uniwersytetów. W dyskusji merytorycznej zabrał głos pos. dr. Lueger.

W dyskusyi nad wnioskiem pos. Masaryka oświadczył pos. Dniestrzański, że Rusini godzą się na słowa pos. Głąbińskiego, że uniwersytety powinny stać zdala od wszystkich wpływów stronniczych, musi jednakże zastrzedz się przeciw niesłusznej interpelacyi posłów. Rusini sądzą, że wniosek będący przedmiotem obrad wcale nie dotyczy kwestyi utworzenia samoistnego uniwersytetu ruskiego we Lwowie. Mowca zastrzega się przeciw temu, że prezes Koła polskiego w sprawie wolności wiedzy postawił na pierwszym planie sprawę autonomii uniwersytetów i dał do poznania, że Kołu polskiemu nie tyle chodzi o wolność wiedzy, jak o to, aby powstrzymać wszelkie kroki rządu zmierzające do utworzenia katedr ruskich lub samoistnego uniwersytetu we Lwowie i nie przestaną starań dopóki nie otrzymają narodowego ogniska. (Oklaski u posłów ruskich).

Pos. Lueger sądzi, że Izba powinna zejść z drogi, na którą wstąpiła a to w interesie poważnej pracy. Mowca polemizował z wywodami pos. Sommera oraz odpierał zarzut, jakoby Wiedńczycy nie byli ludźmi poważnymi (oklaski na ławach chrześcijańsko-społecznych, posłowie niemiecko-radykalni przerywają mowcy, wobec czego dr. Lüger prosi przewodniczącego, aby postarał się o spokój.) Dalej twierdził dr. Lueger, że mowę jego na zjeździe katolickim przekręcono. Mowca podtrzymuje w zupełności twierdzenie, że uniwersytety są ogniskiem rewolucyi, bezreligijności i wyzbycia się poczucia narodowego. Poseł Masaryk nie potrzebuje się obawiać, że partya chrześcjańsko-społeczna będzie mu przeszkadzała w bronieniu niewinności Hülsnera. Stronnictwo mowcy żąda tylko równouprawnienia chrześcijan z żydami na uniwersytetach. Procent profesorów żydowskich na uniwersytetach jest niestosunkowo wysoki. Uniwersytety, które niegdyś należały do narodu, powinny i nadal do niego należeć (oklaski u posłów chrześcijańsko-społecznych.) Należy się starać o doprowadzenie do zgody między wszystkiemi studentami niemieckimi, gdyż inaczej naród niemiecki stanie się pośmiewiskiem wszystkich innych ludów a przedewszystkiem żydowstwa. A teraz potępiajcie mnie panowie, jeżeli wogóle jesteście w stanie to uczynić. (Żywe oklaski u posłów chrześcjańsko-społecznych.)

WIEDEŃ. W dyskusyi nad wnioskiem nagłym p. Masaryka, pos. Pernerstorfer wniósł, aby usunięto z uniwersytetów fakultety teologiczne i zamieniono je na instytuty prywatne.

Pos. Drechsel wniósł poprawkę żądającą zagwarantowania wolności nauki na uniwersytetach, oraz usunięcia nauki z pod wpływu wszelkiej agitacyi stronnictw politycznych.

Następnie przemawiał pos. Drtina.

WIEDEŃ. W Izbie posłów oświadczył pos. Drtina, że dr. Lueger wygłosił dzisiaj właściwie mowę pogrzebową dla antisemitów. Mowca wyraża ministrowi oświaty uznanie za jego ostatnie oświadczenia dane imieniem rządu. Dzisiejsze głosowanie okazało, że u chrześcijańsko-społecznych zaszła jakaś zmiana, gdyż przez dzisiejsze głosowanie oświadczyli się oni za wolnością nauki i wiedzy oraz, że słowa Luegera o zdobyciu uniwersytetów wyszły z pamięci. Poseł Drtina omawiał następnie zajście na ostatnim wiecu katolickim.

Telegramy.

MIANOWANIA.

WIEDEŃ. „Wiener Ztg." ogłasza: Minister spraw wewnętrznych zamianował st. lekarza pow. dr. Kaliksta Krzyżanowskiego krajowym inspektorem sanitarnym a lekarzy pow. dr. Hyacynta Jabłońskiego i Adolfa Kuhna starszymi lekarzami powiatowymi.

OBNIŻENIE TARYFY TELEFONICZNEJ.

WIEDEŃ. Minister handlu obniżył znacznie taryfę telefoniczną dla przedsiębiorstw. Obniżenie to dotyczy także telefonów dla lekarzy i dzienników.

WATYKAN WOBEC GWAŁTÓW PRUSKICH.

WIEDEŃ. Rzymski korespondent „Politische Korrespondenz" donosi, że w sprawie wniesionej w Sejmie pruskim ustawy o wywłaszczeniu i zaostrzonego z powodu tego konfliktu pomiędzy rządem pruskim a Polakami, Stolica św. zdecydowała się zachować ściśle neutralne stanowisko które ograniczy się absolutnie do obrony interesów kościelnych. Watykan, który w ogólności zdala stoi od sporów narodowych, także i w danym wypadku baczyć będzie, aby nie zająć stanowiska ani na korzyść jednej jednej, ani drugiej strony. Zdaje on sobie sprawę z trudności takiej polityki. wymagającej szczególnego taktu, tembardziej, że kościelne interesa w Polsce oraz wchodzące w rachubę interesa polityczne są często ze sobą złączone. Mimo tego dyplomacya papieska chce konsekwentnie zachować wyżej określoną granicę, a więc nie będzie uprawiać ani polskiej, ani antypolskiej polityki, lecz tylko czystą wyłączną religijną politykę kościelną.

PROJEKT WYWŁASZCZENIA.

BERLIN. Na wczorajszem posiedzeniu komisji sejmu pruskiego dla przedłożenia o prowincyach wschodnich, obydwa wolno-konserwatywne wnioski w sprawie użycia funduszów 300 milionów i 50 milionów marek na osiedlanie niemieckich robotników — przyjęto. — Natomiast wniosek postawiony przez konserwatywnych, by wywłaszczenie ograniczyć na posiadłość polską, został przeciw głosom konserwatywnym odrzucony.

Następnie przyjęto pierwsze artykuły, wszystkie bez zmiany. Konserwatywny wniosek co do przekształcenia komisyi kolonizacyjnej, został na razie, aż do obrad nad dotyczącemi paragrafami przedłożenia, odłożony.

Pod obrady przyszedł § 14, dotyczący podstaw ordynacyi wywłaszczenia. Paragraf ten zgodnie z wolno-konserwatywnym wnioskiem został o tyle zmodyfikowany, że prawo wywłaszczenia ma być nadane dla zakładania i przekształcania przedsiębiorstw kolonizacyjnych.

WYWŁASZCZENIE ODRZUCONE!

BERLIN. Piewsze czytanie projektu ustawy w komisji zostało ukończone. Przed głosowaniem oświadczył minister skarbu, że wywłaszczenie jest konieczne w celu dalszego prowadzenia polityki kolonizacyjnej,

Za wywłaszczeniem głosowali t y l k o n a r o d o w o - l i b e r a l n i i wolno-konserwatyści, razem 9, natomiast k o n s e r w a t y ś c i w r a z z o p o z y c j ą p r z e c i w.. Mimo o d r z u c e n i a projektu wywłaszczenia, postanowienia o postępowaniu przy wywłaszczeniach zostały większością głosów przyjęte, z czego wnosić należy, że i korektura odnośnej uchwały o wywłaszczeniu jest zastrzeżona.

POGŁOSKI O POŻYCZCE ROSYJSKIEJ.

PETERSBURG. Petersburska ajencja telegraficzna jest upoważnioną do kategorycznego zaprzeczenia rozszerzonej w prasie pogłoski, jakoby Rosja zamierzała podjąć za granicą pożyczkę w wysokości dwóch miliardów franków. Podobne kwestje zawisłe są od uchwały Dumy, w której niedawno wniesiono przedłożenie budżetowe. Pogłoskę rozpuszczono dla celów spekulacyjnych, by zapobiedz zwyżce rosyjskich papierów.

USTĄPIENIE KRÓLA SZWECYI.

SZTOKHOLM. „Svenska Telegram-bureau" donosi, iż król Oskar w ostatnim czasie tak podupadł na zdrowiu, że lekarze prosili go, by sprawy rządowe na pewien czas odłożył. Następca tronu został wczoraj zamianowany rejentem na czas słabości króla.

SZTOKHOLM. Ministrowie obrony krajowej, spraw wewnętrznych i marynarki otrzymali uproszoną dymisję i zostali zamianowani ich następcy.

TAFT W PETERSBURGU.

PETERSBURG. Amerykański sekretarz wojny Taft został wczoraj przyjęty na posłuchaniu w Carskiem Siole; następnie brał udział w paradzie wojskowej, poczem był na śniadaniu dworskiem.

Z POBYTU CES. WILHELMA W ANGLJI

LONDYN. Ze strony urzędowej donoszą, że zmyśloną jest wiadomość jednego z dzienników w Manchester o rozmowie, jaką rzekomo miał cesarz Wilhelm z pewnym dyplomatą.

KATASTROFA KOLEJOWA.

LONDYN. Przy stacyi Porth (księstwo Walii) najechał onegdaj pociąg towarowy na osobowy. 31 osób ciężko rannych.

UDAREMNIONY ZAMACH.

PETERSBURG. Jak z kół policyjnych donoszą na pierwszego prokuratora najwyższego trybunału, Kamyszyńskiego przygotowano zamach terrorystyczny. Zamachowi zdołano zapobiedz. Kamyszyński wstrzymał przyjęcia.

— PROGNOZA POGODY. Po większej części pochmurno, bardzo chłodno, mgła.

Wydawca i redaktor odpowiedzialny dr. Antoni Beaupre. W drukarni „Głosu Narodu" pod zarządem Stanisława Tomaszewskiego.